

ÉR HANGJA

HAVILAP

IX. évfolyam,
1. (95.) szám
2018. január

2 Karácsonyi vásár
minden korosztálynak

4-5 Végző búcsú
Bíró Lászlótól

8 Fekete Ibolya filmrendező vászonra
vitte érmelléki felmenői történetét

A Bizalom legtöbbször ért

Kultúra napi bál a gondoskodás, értékmegőrzés és szórakozás jegyében

Béres Csaba polgármester köszöntötte a jelenlevőket, a gyermekotthon lakói pedig énekekkel kedveskedtek a bálzóknak

Jó hangulatban telt a városi múzeum aulájában január 20-án megrendezett jótékonyági kultúra napi bál. Az est folyamán a változatos programok mellett jótékonyági aukción gyűjtöttek a Székelyhídi Gyermek Jézus Otthon javára, emellett bálkirálynőt választottak.

A szomorúság, késő őszi nyirkos kinti időjárás elkedvetlenítően hatott. A bálteremre avanszált múzeum épületéből hőmpölyögtek a dallamok, pára libbent a bejárati ajtó fölött. Sorra érkeztek a nagystélyibe felöltözött hölgyek elegánsan felöltözött kísérőik társaságában. Béres Csaba polgármester néhány üdvözlő szóval, pohár pezsgővel köszöntötte az érkezőket. Majd né-

hány illusztris vendég és Bójte Csaba ferences rendi szerzetes az általa létrehozott, helyi Gyermek Jézus-otthon aprócska lakóival kézen fogva vonult a bálterembe.

Az est műsorvezetőjének szerepét betöltő Marosán Csaba kolozsvári színművész elsőként Béres Csabát szólította mikrofonhoz. Az előljáró visszaemlékezett a kezdetekre, az első bálra, ami mára a térség legje-

lentősebb ilyen jellegű rendezvényévé nőtte ki magát. A kultúráról szólva elmondta, hogy olyan csodálatos, Istentől kapott ajándék ez, amely jobbá, szebbé teszi világunkat, nemesíti a lelket. Azok a gyermekek, akiket az otthonban gondosan, odafigyeléssel nevelnek, megszokják mindazt, ami őket körülveszi, majd felnőttekként is erre fognak törekedni. Végül köszönetet mondott minden vendégnek, a támogatóknak, az est fővédnökének.

Az aprócska gyermekek zenés műsorral köszöntötték a megjelenteket, ezzel is viszonzva mindazt a

szeretett, ami megnyilvánul irányukba. Ugyanakkor tortával és virággal köszöntötték születésnapja alkalmából Bójte Csabát.

Cseke Attila szenátor, az RMDSZ Bihar megyei szervezetének elnöke a bál jótékonyági jellegét kiemelve elmondta, amikor adakozunk, segítünk másokon, egyúttal magunkról is egyfajta bizonyítványt állítunk ki. A messziről, más országokból érkezett vendégek miután hazatérnek, elmondhatják, létezik itt egy olyan közösség, amelyik szeretetet tud hinteni azok felé, akik talán legjobban rászorulnak erre.

A nyáron Székelyhídon fellép a Republic – ígérte a bál fővédnöke

Hídépítés magyarok generációi között

„Voltam már szobafestő, tornász-válogatott, labdarúgó Győrben, rádió- és televízió-szerelő, de báli kulturális fővédnök még sohasem” – vezette fel ünnepi beszédét Boros Csaba, a magyarországi Republic együttes tagja, aki ezúttal az est fővédnöki tisztét is ellátta. Többek között elmondta, hogy minden évben karácsony környékén tartanak egy jótékony napja koncertet. A mögöttünk hagyott év decemberében is ezt tették. A bevételből a Dévai Szent Ferenc Alapítványt támogatták, így a székelyhídi otthonba is jutott az ajándékcsomagokból. Bejelentette, hogy ezen a nyáron városunkban is fellép a Republic. Aho- gyan Székelyhíd nevében is benne van a „hid” szócska, így igyekeznek zenekarukkal betölteni ők is a hid szerepét Magyarországon és az elszakított nemzetrészek magyarjai között.

Kulturális napok: nótaest és pikantéria elődeink nyomán

A Székelyhídi Kulturális Napok nyitányaként először rendeztek január 18-án nótaestet a Stubenberg-kastélyhoz tartozó egykori grófi pincében. A mulatni, szórakozni vágyóknak a nagyváradi Szócs Lőrinc és népi zenekara húzta a lacsacsán már falvainkban is feledésbe merülő dallamokat. A jelenlevőket nem kellett sokáig noszogatni, egykettőre bekapcsolódtak a nóta- zásba. A mulatozás közepette még tánca is perdült a fiatalabbjai.

Másnap igazán szórakoztató, mondhatni pajzán, de ennek ellenére kultúramentő estnek örülhetünk a helyi cukrászdában. Marosán Csaba színművésznek, a Kolozsvári Állami Magyar Színház tagjának *Erotika és szexualitás a*

néphagyományban című egyéni előadását nézhetné, hallgathatta a helyszínt zsúfolásig megtöltő közönség. Az előadó már a legelején elmondta, hogy műsora során tabutémákat feszeget, amelyek ugyanakkor szerves része hagyományunknak, értékeinknek. Ez pedig nem más, mint a múlt század első felének szexuális szokásai, elfogadott, vagy éppenséggel elítélt erkölcsi magatartásformái. Az előadott szövegeket közlő korabeli idős férfiak és asszonyok kiléte ismeretlen, hisz inkognitóban nyilatkoztak az adatközlőknek. A művész mimikája, gesztusai, az ízes tájszólásban elmondott szövegek összehatása élménydús estet teremtett.

A közönség nagy tapsal fogadta Marosán Csaba szórakoztató előadását

Megbecsülés és szórakozás mentén

Az idei karácsonyi vásáron nőtt a kézműves termékek iránti kereslet

Minden korosztály megtalálhatta a számára legmegfelelőbbet a december 17–23. között hetedik alkalommal megrendezett karácsonyi vásár programkinálatából.

A városvezetés minden évben díjazza az eredményes sportolókat

A tervezetthez képest egy nappal később vehette kezdetét az ünnepségsorozat, tekintettel Mihály volt román király december 16-ai temetése kapcsán meghirdetett országos gyásznapra. A szervezőknek még idejében sikerült a programokat átszervezniük.

A nyitóprogram a megbecsülésről, a szeretetről, a család értékének fontosságáról szólt. Béres Csaba polgármester az önkormányzat dísztermében köszöntötte az 50. házassági évfordulójukat ünneplő párokat (Bagdán Erzsébet, Cserges Gyula és Irén, Gardó Francisc és Aurica, Guba József és Erzsébet, Kiss Sándor és Erzsébet, Meleg Gyula és Irén Anna, Stefán Dániel és Margit). Az aranylakodalmas párok az oklevelek mellé adott pénztalimat, a hölgyeknek kijáró virágcsokrot, valamint a férjeknek erre az alkalomra felcímkézett palackos borokat vehettek át a városvezetőtől. Az ajándékok átadását megelőzően a város első embere ünnepi beszédében a családot, mint a társadalom alappilléreit határozta meg, amire rohanó világunk egyre inkább negatív hatással van. De szerencsére Székelyhídon és annak vonzáskörzetében a többség komolyan veszi a házassági fogadalmat – vélekedett a polgármester. Majd így folytatta: csak a szeretet képes két embert ennyi időre összekötni. Ennek a fél évszázadnak a gyümölcsei a gyermekek és az unokák, ők koronázzák meg az együtt-töltött évtizedeket – mondta Béres.

A meghitt együttlétet előbb a helyi Hídépítők református ifjúsági kórus előadása tette még ünnepélyesebbé, azt követően pedig a Zajgó Néptáncsoport néhány tagja népdalokkal és -táncokkal kedveskedett a szépkorú ünnepelőknek.

Nemzetközi szinten is sikeres sportolók

Az idősödő házaspárok köszöntését követően a város legeredményesebb sportolói, azok barátai és családtagjai töltötték meg a ter-

met. A városvezetés fontosnak tartja úgy a versenyszerű, mint a tömegsport támogatását. Ennek jegyében hagyományá vált, hogy elismerésben részesítsék a kiemelkedően teljesítőket. A méltatások során elsőként a Phoenix sportklub karateedzőjét, Guba Józsefet kérték fel, hogy adja át három tanoncának, Tóth-Gardó Saroltának, Bencsik Ádámnak és Balogh Józsefnek az okleveleket, akik tehetségüket, szorgalmukat több hazai és nemzetközi versenyen is bizonyították.

A város nagy büszkesége, hogy a romániai sportfavágás élvonalát székelyhídiak alkotják. Mindez Nagy Botondnak és csapatának köszönhető, akik nemzetközi és világversenyeken évről-évre jobb eredményeket érnek el. Nagy Botond mellett, hogy edzője a csapatnak, versenyzőként is jól teljesít. A sportfavágók közül Balácsi Dávid, Cser Szilárd, Dan Petrescu és Nagy Botond részesültek elismerésben.

Natúr erős emberek méltatására a város elismert sportszaktekinéltéjét, Gheorghe Rațiu tanárt kérték fel, a díjat pedig a nemzetközi versenyeken is eredményesen szereplő Kiss Attila és Todoszi László vehették át. Szabó István 2008 óta vesz részt erőemelő-versenyeken,

Romániában először 2009-ben rendeztek országos bajnokságot. Az elmúlt évben Belényesen megrendezett nemzetközi megméretésen felhúzás kategóriában második helyezést ért el. Csapattársa, Bátor Szabolcs 2011 óta üzi ezt a sportágat. Szintén a Belényesen

A Zajgó Néptáncsoport és a Hídépítők református ifjúsági kórus is fellépett az aranylakodalmasok köszöntésén

megtartott nemzetközi versenyen volt igen eredményes. Legjobb teljesítményt a ruhás fekvőnyomás (speciális védőruhában végrehajtott gyakorlat) kategóriában érte el, a második helyen végzett. Mindkettőjük teljesítményét értékelte a városvezetés.

Ötven év együtt, a szeretet próbája példaértékű

A mindössze tizenkét éves Kokovai Csongor Magyarországon futballozik. Tavaly egy Olaszországban megrendezett nemzetközi tornán csapatával megnyerték a kupát. Kokovai Csongor akkor kiérdemelte a legjobb játékos címet, teljesítményéhez a milánói labdarúgócsapat vezetőedzője személyesen gratulált. A díjátadó időpontjában a kitüntetett épp egy debreceni teremfocitornán vett részt, így az elismerő oklevelet és az ajándékok családja vette át.

Forralt bor, kürtőskalács, színpadi produkciók

Ahogy kijöttünk a polgármesteri hivatalból, a kinti térben már jókora volt a nyüzsgés. Az ünnepi kivilágításba öltözött városközpont vonzotta a lazítani, szórakozni vágyókat. Sorra megnyitottak a szép kivitelezésű fabódék, jóval több, mint az előző években. Úgy látszik, lassan beérik a gyümölcse a városban rendszeresen megrendezett gazdafórumoknak, az érmelléki termékek népszerűsítésének, hiszen ezúttal nyoma sem volt a bővliárusoknak, saját kézműves portékákat hozták el a kistermelők.

A vásár mindegyik napján elsőként óvodások és kisiskolások uralták a múzeum mögött felállított szabadterei a színpadot, akiket fellépésük után a kinti hideg elől a múzeum aulájába csalogattak kézműves-foglalkozásra, egy-egy forró teára. Maga a Mikulás fogadta a gyermekeket, akiket ajándékokkal lepelt meg.

A vásár második napján interaktív koncerttel lépett fel a gyermekeket szórakoztató kolozsvári Karaván együttes. A nótakedvelők igényeit kielégítő nagyváradi Sanzon együttes is megérkezett a hét folyamán a településre, poharazgatásra, mulatozásra nyújtva lehetőséget. A helyi hagyományörző íjászcsoapat látványos bemutatót tartott a színpad előtt kialakított téren. A Székelyhídi Törekvés focicsapatának ifjoncai zsonglorködtek a börgolyóval, majd pedig Ozsváth József operett dalokat énekelt. Felléptek a város kórusai: a Halleluja református egyházi kórus, a Búza- virág Népdalkör, a Székelyhídi Férfikórus, a római katolikus egyházi kórus, valamint a Petőfi Sándor Elméleti Líceum iskolakórusa. Különböző moderntánc-csoportok is helyet kaptak a színpadon, főként a fiatalok körében arattak osztatlan sikert. A karácsonyi vásárt záró Szabyest-koncertet szinte végigvisszózták, csápoltak a tinik. Eközben az idősebb korosztály a vásári standok körül forgolódott. Mindenki igyekezett hazavinni szuvenírként egy kis vásári csecsebecsét, hogy a szürke hétköznapokon majd legyen mivel felidézni a tovaillanó ünnepi hangulatot.

D. MÉSZÁROS ELEK

Karácsonyi vásár hangulatos házikókkal, díszkivilágításban

A Bizalom legtöbbször ért

Kultúra napi bál a gondoskodás, értékmegőrzés és szórakozás jegyében

1 Rónaszékiné Keresztes Mónika országgyűlési képviselő (Fidesz) lelkesíteni, erősíteni, de egyben tanulni jött az Érmellékre. A magyar szó ereje, a hit, a kitartás itt mindig lelkesítő, és ezt kötelességem elvinni Budapestre. Önöknek pedig átadom a hitet, a bölcső megtartó erejét, ami nem más, mint a szülőföld – hangsúlyozta a politikus. Megragadta az alkalmat, hogy ismét felelevenítse a kettős állampolgárságról szóló szégyenletes 2004-es magyarországi népszavazást, elmondta, hogy a jelenlegi magyar kormány mindent megtesz a bizalom visszaállításáért. Hétköznapi anyja és ugyanakkor hétszeres nagymamaként a magyar nőknek, asszonyoknak üzent: „mi vagyunk a lelki élet kohéziója a családban, ha feladatunkat betöltjük, akkor még sokáig lesz magyar élet a Kárpát-medencében”.

Böjte Csaba köszönetet mondott, hogy tizedik alkalommal is megrendezték a Gyermek Jézus-otthon támogatását célzó kultúra napi bált. „A legszebb dolog a világon a gyermekvállalás, minden más, amit alkotunk, létrehozunk a rozsdá és a moly megemészti, egyedül az emberi lélek halhatatlan” – osztotta meg gondolatait a szerzetes.

Csakhamar benépesült a táncparkett, miután a Tini Dance Center látványos produkcióval megnyitotta a bált

Rekordösszegért talált gazdára egy festmény

Az ünnepi köszöntőket és jókívánásokat követően a Tini Dance Center táncosai uralták a teret. Elsőként az Erdei Fanni és Marcu Patrik alkotta kettős mutatott be

fergetegesen pörgős, majd pedig erotikus táncokoreográfiát. Később társaikkal kiegészülve akrobatikus elemekkel tűzdelt show-műsort mutattak be. A tánchoz való további kedvcsináló sem maradt el, a Ti-

ni Dance Center lány táncosai a bálozó férfiakat invitálták a parketre. Ennyi bemelegítés elégnék is bizonyult ahhoz, hogy egyre többen felbátorodjanak, kezdetét vegye a szórakozás. Közben az asztalokra a fel-

szolgáló személyzet hordta a feltehetően finomabbnál-finomabb falatokat. Néha szükség volt szusszánásnyi pihenőre, ilyenkor Marosán Csaba szórakoztatta a bálozókat. Éjjélhez közeledve a jótékonykodásra is lehetőség nyílt az alkotók által felajánlott festmények aukcióján. Tavaly a debreceni Gáll István amatőr festő alkotása kelt el a legmagasabb áron. Az idén sem volt ez másként, *Bizalom* című alkotásáért kerekén 11 ezer lejt fizetett ki az érbogyoszlói Gerály házaspár. A bál teljes bevételét a Gyermek Jézus-otthonnak adományozták.

Báلكirálynő lakja a Gyermek Jézus-otthont

Az aukció izgalmait alighogy alább hagyták, következett az est másik fénypontja, a báلكirálynőnek és udvarhölgyeinek megválasztása. A zsűri kiléte titok volt a nagyközönség előtt, az est folyamán az ítések különböző szempontok alapján pontozták a hölgyeket testi küllemük, öltöztetésük és a táncparketten való kecsességük alapján. A báلكirálynői címre ezúttal a Gyermek Jézus-otthon lakóját, Kovács Katalint érdemesítették, az udvarhölgyeknek kijáró elismerésnek pedig Béres Amarillisz és Nagy Renáta örülhetett. Az est folyamán a tombolasorsoláson több értékes tárgy jutott a szerencsések birtokába, egy család pedig a hajdúszoboszlói üdülőközpontban tölthet pihentető hétvégét.

Már odakint kakasszó kergette az éjszakát, a hajnali szürkületben tómpán puffant a bentről kiszűrülő zeneszó. A President zenekar kitartóan játszott, forogtak a párok. Itt-ott dalolászásba kezdtek: „Nem, nem, nem, nem megyünk mi innen el, míg a gazda, a házi gazda, furkós bottal ki nem ver!”

D. MÉSZÁROS ELEK

Kovács Katalin báلكirálynő udvarhölgyei körében

Tessék kérem, lehet licitálni!

Kulturális napok: nótaest és pikantéria elődeink nyomán

1 Mindehhez dalbetétek is társultak. Meglepően őszintén beszéltek úgy a férfiak, mint a nők a kor szexuális szokásairól, a félrelépésekről, a hűségéről és hűtlenségekről, az érdekházasságokról, amelyek szerelemnélküliségük folytán gyakorta megnyomorították a házaseletet. A fogamzásgátlás ma már megmosolyogtató praktikai is szóba kerültek, miközben azt is megtudhattuk, hogy akkoriban a domború fenekű, terjedelmes mellű lányok voltak a keletdők. A legények teljesítőképességét nem testi nagyságuk határozta meg, mert előfordult, hogy a természetes legényeknek bizonyos testrészekből kevesebb jutott a kelleténél. Egy biztos tippet azért megfogalmaztak, amely legénynek izmos a lába, az bizonyonként az asszonynál is. Bár kordokumentumok megidézéséről szólt az előadás, mégis a téma pikantériája révén kimondottan szórakoztató volt, amit gyakori tapssal jutalmazott a közönség.

A színművésszel az előadás előtt sikerült néhány szót váltanunk Marosán Csabával, aki többek között elmondta, hogy már

többször is járt vidékünkön, a Petőfi Sándor Elméleti Líceumban, illetve Hegyközsétszentmiklóson is fellépett. Több egyéni, más-más jellegű előadással lép fel Erdélyszerte, de a célja mindegyikkel ugyanaz: a Facebook-generációval megszerettetni a színházat, az irodalmat. Úgy tapasztalja,

hogy ha játékosan, humorral fűszerezve, interaktív módon állítja elő műsorait, akkor a fiatalok nagyon is fogékonyvá válnak a versek, a költészet iránt. Szükséges a kőfalakon kívülre vinni az üzenetet, mert ez a módja annak, hogy színházba tudják csalogatni a közösséget. „Ezt a módszert nem én talál-

tam fel, – mondta a színművész – a múlt század harmincas éveiben Makkai Sándor erdélyi református püspök, valamint Márton Áron római katolikus püspök már gyakorolta mindezt, népművelés címen terjesztették a magyar irodalmat.”

D. M. E.

A kolozsvári színművész az első szerelmes párt, Ádámot és Évát megjelenítő bábuval

Nótaszótól volt hangos az egykori grófi pinca

Emlékezz rám! – Bíró László (1977–2017)

Barátok, munkatársak, ismerősök végtisztességet hordozó szavai

Volt egyszer hol nem volt, volt egyszer egy kisfiú, akit Bíró Lászlónak hívtak. Laci 1977. szeptember elsején született Székelyhídon, családja legkisebb gyerekeként, hisz születésekor öt édesanyja, Erzsébet és édesapja, András mellett az akkor hatéves bátyja, Zoli is nagyon várja. Mint a legkisebb királyfik a mesében, jó eszű, eleven gyerek, kiváló megfigyelő, akinek mindig nagyon jó ötletei vannak. Székelyhídon járja iskoláit, majd 1999-ben Nagyváradon a Gábor Dénes Főiskolán végez informatika szakon. Azonban ellentétben a legkisebb királyfikkal, nem megy világot látni, hanem hazajön, és itthon keresi és találja meg a boldogságot. Munkássága javarészt a helyi önkormányzat alkalmazottjaként végzi. Fiatalon rátalált a szerelem Vali személyében, akivel 2003 októberében házasodik össze. Két csodaszép gyerekük születik: Dóra, még az év novemberében és négy év elteltével Lacika. A családja és a barátai jelentik az életét és bár a Jóisten sajnos csupán 40 évnyi időt szánt itt neki a Földön, de szeretete, jósága, vidámsága, önzetlensége és hatalmas lelke által halhatatlanná válik az őt szerető szívekben.

Kedves Laci!
 Soha nem gondoltam volna, hogy nekem búcsúztatnom kell majd téged. Iszonyú nehéz most bármit mondanom, hisz bár könnyek szöknek a szemembe, ha a hirtelen távozásodra gondolok, de abban a pillanatban megjelenik előttem az arcod, fülig érő mosolyra húzott szád és mosolygók, miközben az asztalra potyognak a könnyeim. Egész kicsike lány voltam, mikor megismertelek. A bátyám egyik legjobb barátja voltál, akibe titkon szerelmes is voltam, mint ahogyan általában az lenni szokott, hisz a kicsi lányok gyakran rajongnak a nagyfiúkért.

Sokszor és sokfelé összesodort minket az élet, háziuliban, kirándulásokon, továbbképzéseken vagy csak úgy az utcán, de mindig volt egy mosolyunk, egy jó szavunk egymásnak. Irigylésre méltó optimizmusoddal, fanyar humoroddal mindig megnevettettél, és bármikor beszélgettünk, mindig tudtál valami tisztát, mélyet adni a lelkeidből, magadból.

Gyerekekből felnőttekké váltunk, de számomra mindig az a széles mosolyú, tiszta lelkű kisfiú maradtál, akinek, annak idején megismertelek. Csodálatos ember vagy, és biztos vagyok benne, hogy a gyerekeid is azokká válnak majd, ha felnőnek.

Öt hónap alatt hagytál itt minket és ez most szorítja a mellkasom és ugyanolyan igazságtalannak érzem, mint azt az egyet, ami annak idején a kisfiamnak adatott. Tudom, mit jelent elveszíteni valakit, talán ezért is fáj most ennyire, az hogy többé nem találkoz-

hatunk, látlak mosolyogni és mondasz egy viccet, amivel feldobod az amúgy borús napomat. Iszonyúan nehéz emberi ésszel felfogni a felfoghatatlant, megérteni a halált, a veszteséget. Talán nem is lehet.

De tudom, hogy odafentről most látsz minket és érzed, hogy itt téged még most is, ma is nagyon sokan szeretnek: a családod, barátok, ismerősök, ismeretlenek, mindenki, aki valaha találkozott veled, vagy csak hallott rólad és azt is tudom, hogy te azt is tudod, hogy itt téged mindig szeretni fognak és soha nem felejtnek el. Akit soha nem felejtnek el, az nem is hal meg igazán, csak onnan a másik oldalról figyel minket, ahová át kellett lépnie, és ahol biztosan most is egy „laci” poénon mosolyognak a körülötte álló angyalok.

VÁNYA BLANKA

*

Kedves Laci!
 Nagyon nehéz most megszólalni, most amikor végső búcsút kell ne-

ked intenünk. Még mindig nem fogtuk fel mi is történt, hiszen számunkra egyértelmű volt, hogy te meggyógyulsz. Bízunk benne, hittünk benne, még akkor is, ha tudtuk nem lesz könnyű dolgod.

Az utolsó találkozásunk alkalmával erőt adni, biztatni, mentem hozzád. Lelkemben fel kellett készülnem, hogy vidámságot, pozitív gondolatokat, természetességet közvetítsek feléd, hogy eltereljem kicsit a gondolataidat a betegségedről.

De amint megláttalak, elszállt minden kétségem, bizonytalanságom, hiszen olyan természetesen tudtál magadról, a betegségről, a mélységről magasságról beszélni, hogy csak ámultam és arra gondoltam, hogy hozzád nagyon sok embernek el kellene jönni, és lelkét venni az élet kérdéseiről, emberségből, család szeretetről, gondoskodásról, értékrend-átalakulásról, kitartásról, bölcsességből.

Mondom ezt én, aki már több mint húsz éve különböző helyzetekben kísértem távolabbról-közelebről utadat. Még egyetemista voltál, amikor együtt dolgoztunk Magyarországon. Te voltál az örökké mosolygós, egyedi stílusú humorral megáldott szépfiú, akit mindenki kedvelt, aki mindenki számára segítőkész, aki a legkomolyabb pillanatokban is néha élces humorával át tudott bil-

lenten a melegségbe egy-egy fagyos pillanatot. Tetted ezt úgy, hogy igazán soha senki nem haragudott meg érte.

Nem ismerek senkit, aki rólad rossz véleménnyel volt, hiszen rád lehetett számítani, mindig, minden helyzetben, még akkor is, ha tudtuk rólad, hogy az óra és a határidő számodra egy relatív fogalom volt.

Egyszer régen megkérdeztem tőled, Laci, miért nem mész informatikusnak egy nemzetközi céghez sokkal több fizetésért? Azt válaszoltad, hogy te szereted Székelyhidat, szeretsz itt élni, itt vannak a barátok, rokonok, ismerősök, még ha sokkal kevesebbet keresel itt, akkor is itt vagy otthon, itt érzed jól magad. Látszott is rajtad.

Még előttem van, amikor Valival összeköltöztél. Fiatalon, egyszerűen, megfogtad a kezét, és elkezdte élni az életet minden bonyodalom nélkül, kapcsolatokat csak az őszinte, tiszta szerelemre helyezve nem foglalkozva mások véleményével. Az otthonotok csakhamar társadalmi tér lett, hiszen sokan ott néztünk filmeket, javítottad a számítógépeinket, tanítottál bennünket alapdolgok elsajátítására, írtad a CD-ket nekünk. Néha éjszakába, hajnalba nyúlóan kényelmetlenkedtünk beszélgettünk, de soha nem mondtad, hogy terhedre vagyunk, vagy máskor ne menjünk.

Amikor megszületett Dóra, majd Lacika, teljesedett ki igazán. Rajongtál gyermekeidért, hihetetlen őszinteséggel beszéltél nekem azokról a vonásokról, amelyeket felfedezni véltél bennük, legyen az pozitív vagy negatív. Nem elfogult, hanem tárgyilagos, szerető, féltő, gondoskodó apává érlelt az Isten, aki szépen nevelte gyermekeit.

Jó volt látni téged boldogan családfőként, ahogy rakod a fészket a kis családod számára, ahogyan örülsz a

lassan két kezű munkájával felújított lakásnak. Talán a munkát túlzásba is vitted. Mikor utoljára beszélgettünk mondtad, hogy most már tudod, hogy miről maradtál le, hogy a több munkahely egyszerre a családodtól vonta el az időt. És hogy mennyi mindent másképp fogsz csinálni, miután meggyógyulsz, mert Te meggyógyulsz.

Nem így lett. A jó Isten ezt másképp akarta, hogy miért, azt nem tudjuk. De azt igen, hogy veled sokat veszített a világ, mert ki-mondhatatlanul hatalmas űrt hagysz magad után. Nem látunk többé futni a lépcsőn felfelé, nem osztod meg többé vicces reagálásaidat, nem sietsz többé bekötetlen cipőfűzővel az önkormányzathoz, nem hívhatunk esetlen időkből számítástechnikai problémák megoldásáért, de sörözni, filmet nézni sem.

Mert te már más utakon jársz, biztos vagyok benne, hogy odafentről figyeled gyerekeid, feleséged, édesanyád, édesapád, testvéred és rokonaid, barátaid éltét, és ha módodban áll, segítesz rajuk.

Kedves Laci! Az Isten áldja meg az emlékedet, szívből örülök, hogy ismerhettelek és tudom, hogy akik közelebről ismertek gazdagabbak lettek veled, családdal és soha nem fogunk elfe-

Ne sírj azért, mert szeretsz

SVENŰT AGOSTON

A halál nem jelent semmit.
 Csupán átmentem a másik oldalra.
 Az maradtam, aki vagyok
 És te is önmagad vagy.
 Akik egymásnak voltunk,
 Azok vagyunk mindörökké.
 Űgy szólíts, azon a néven,
 Ahogy mindig hívtál.
 Beszélj velem, ahogy mindig szoktál,
 Ne keress új szavakat.
 Ne fordulj felém ünnepélyes, szomorú arccal,
 Folytasd kacagásod, nevéssünk együtt
 Mint mindig tettük.

Gondolj rám, kérj, mosolyogj rám, szólíts.
 Hangozzék a nevem házunkban, ahogy mindig is
 Hallható volt, ne árnyékolja be távolságtartó pátosz.
 Az élet ma is olyan, mint volt, ma sem más.
 A fonalat nem vágta el semmi,
 Miért lennék a gondolataidon kívül...
 Csak mert a szemed nem lát...
 Nem vagyok messze, ne gondold.
 Az út másik oldalán vagyok, lásd, jól van minden.
 Meg fogod találni a lelkemet és benne
 Egész letisztult szép gyöngéd szeretetemet.
 Kérlek, légy szíves... ha lehet, töröld le könnyeidet,
 És ne sírj azért, mert annyira szeretsz engem.)

(A verset Bíró László temetésén Ozsváth József római katolikus plébános olvasta fel.)

lejteni téged. Nyugodalmad legyen csendes, emléked legyen áldott, pihenj csendesen kedves barátom.

BÉRES CSABA
barát, munkatárs,
Székelyhíd polgármestere

*

Lacit még a digitális korszak előtt volt szerencsém megismerni. Igaz, nem volt nehéz dolgom, hiszen együtt jártunk oviba és az I-IV. osztályban is osztálytársak voltunk. A kapcsolatunk azonban nem korlátozódott ennyire, hiszen legjobb gyermekkori barátokká váltunk. Egymáshoz jártunk játszani, hol én mentem Laciékhoz, hol ő jött hozzánk, és szó szerint játszottunk, bejártunk ungot-berket, mocsarat, szőlőt és gyümölcsöt, volt saját, berendezett bokorvárunk és miénk volt a természet. Ha az időjárás nem engedte, akkor is a játéka volt a főszerep – megannyi társasjáték volt a megmondhatója mindenknek. Mindemellett beszélgettünk, kisgyerekként terveztük a jövőt.

Habár a későbbiekben már nem jártunk össze játszani, és más osztályokba is kerültünk, Lacival mindig meg lehetett beszélni az élet nagy dolgait, legyen az középiskolai rendezvény vagy a felnőttkor egyik hétköznapija a sok közül.

Megannyi emlék sejlik fel bennem, ha a múltat idézem: közös szilveszterezés az ifjúsági szervezetnél vagy Laciéknál, hiszen erre is volt példa. De ha számítógépproblémákkal zavartam, bármilyen időpontban is volt ez, mindig kedves szavakkal fogadott: „Gyere be, Levi! Foglald helyet! Hogy vagytok?”. Sajátos humora mindig feszültségoldó volt, minden egyes poénja, egy-egy sebtapas, gyógyír az élet problémáim morgolódo ember számára, aki az addig őt stresszelő, idegesítő helyzetben együtt tudott nevetni Vele. Könny szökik a szemembe, amikor arra gondolok, hogy az ő elvesztése felett érzett fájdalmat is biztosan enyhíteni tudná egy po-

énal, de nekem semmi nem jut eszembe, hiszen én nem vagyok ő, nem vagyok Laci, de hiszem azt, hogy az ő lelke már jó helyen van, s fentről vigyáz minket. Laci-kám, nagyon hiányozni fogsz!

CSERVID LEVENTE

barát, volt iskola- és munkatárs,
a Petőfi Sándor Elméleti Líceum
igazgatója

*

Nehéz dolog csak létezni és választásokat keresni a mértékre. Meg kellene most fogalmaznom azt, ami felfoghatatlan. Szomorúság tartja rabul szívünket, de mindennek ellenére vidám emlékeim próbálom visszahozni a legjobb barátunkról, Laciról.

Nem is olyan rég még viccelődünk, s ma már emlékeim közt kutakodva kell néhány szót írjak róla. Elsőre mindig vidámsága jut eszembe, nevetése, amivel feldobta napjainkat. Ha jellemző nem kellene, akkor azt mondanám, az örök optimista, vidám, jólelkű, segítőkész és végső soron számunkra pótolhatatlan barát volt. Örök optimizmusával sokunknak adott erőt. Ő mindig mellettünk volt, jó és rossz időkben, mindig számíthattunk rá, örömmünkben és bánatunkban egyaránt.

Borzalmas úrt hagyott a lelkünkben távozása, hiszen utolsó percig hittünk a gyógyulásában. Most pedig már nem maradt más nekünk, csak az emlékezés és a hit abban, hogy ő jó helyen van és a szívünkben mindig velünk marad.

Emlékezzünk arra, hogy humorával mindig feldobta napjainkat, még akkor is, ha épp rossz napunk volt. Jó emberismeretével és jó meglátásaival kicsit segített mindig, hogy másképpen lássuk a körülöttünk levő világot. Megmutatta nekünk, hogy az életnek van értelme, csak meg kell találni a legnagyobb nehézségek közepete is a jót. Felhívta figyelmünket, hogy néha álljunk meg rohanó életünkben és gondolkodjunk el azon, hogy mik is a legfontosabb dolgok.

Búcsúzom tőle családommal együtt, nagyon fog hiányozni, mert ő nem csupán egy barát volt nekünk, hanem a lehető legjobb barát.

KOZMA EMESE
barát, munkatárs

*

Kedves öcsém!
Én láttalak a bölcsőben, végigkísértem az életed, örömben-bánatban ott voltunk egymásnak. Soha nem gondoltam, hogy valaha eljön majd ez a pillanat. Emlékeimben, szívemben te örökké élni fogsz!

BÍRÓ ZOLTÁN
testvér, munkatárs

Tető alá hozták

Építkeznek a csokalyi reformátusok

A közösségépítés, a lelki munka mellett a csokalyi református egyházközség tulajdonában lévő ingatlanok állagmegőrzésén, felújításán is munkálkodik az alig néhány hónapja érkezett Tokár Sándor lelkipásztor.

A parókiával és a református templommal ugyanazon utcában, a szemközti oldalon található az egyházközség egyik impozáns, de külsőre elhanyagoltnak tűnő ingatlan, amely egykoron felekezeti iskolának épült. Meglévő írásos dokumentumok szerint Csokalyon 1760-ban kezdődött el az egyházi iskola működése egy ma már nem létező épületben. Feltehetőleg a XIX. század utolsó éveiben emelték a még meglévő emeletes létesítményt. A kommunista korszakban erre is rátette kezét az államhatóság, de az oktatás még jó ideig tovább folytatódott benne, igaz immár nem egyházi iskolaként – sorolta a lelkipásztor. Miután felépült a faluban az új iskola, onnantól üresen állt az ingatlan. Ahogyan elhagyott épületekkel szokott lenni, az állaga egyre inkább romlott. A tetőzetet még néha megigazgatták a helybéliek, hisz tudvalevőleg egy épület teljes megsemmisülése mindig egy félrecsúszott cseréppel kezdődik.

2005-ben sikerült a jogviszonyt rendezni, ekkor került az egyházi iskola épülete ismét az egyházközség tulajdonába. Három évvel ezelőtt, még az előző lelkipásztor idejében nekilendültek az épület felújításának. Mindenekelőtt a nyílászárókat cserélték ki a földszinten és az emeleten. Az előbbi épületrészben egykoron két nagy teremben folyt a tanítás. Az ottani belső falak, a mennyezet, a padozat teljes tatarozáson esett át, ajtókat cserélték, bevezették a központi fűtést. A két terem közötti közfalat kivették, így az egységes belső tér alkalmassá vált keresztelők, eljegyzések és egyéb rendezvények megtartására. Magyarországi pályázati támogatásból és a székelyhídi önkormányzat anyagi segítségével sikerült elvégezniük a mintegy 50 ezer lejes beruházást.

Az emeleten két lakrészt találhatók, egykoron ez volt a kántortartói la-

Lemezfödém került az egykori felekezeti iskola épületére

Tokár Sándor lelkész a felújításra váró I. világháborús emlékmű előtt

kás. Ez mindmáig elhanyagolt, lakott állapotban van. Tokár Sándor elmondta, hogy a rendezvényteremmé előlépett alsó szintnek két nagy hiányossága van: nincs se konyha, se mosdóhelyiség. Ezt hamarosan pótolni szeretnék.

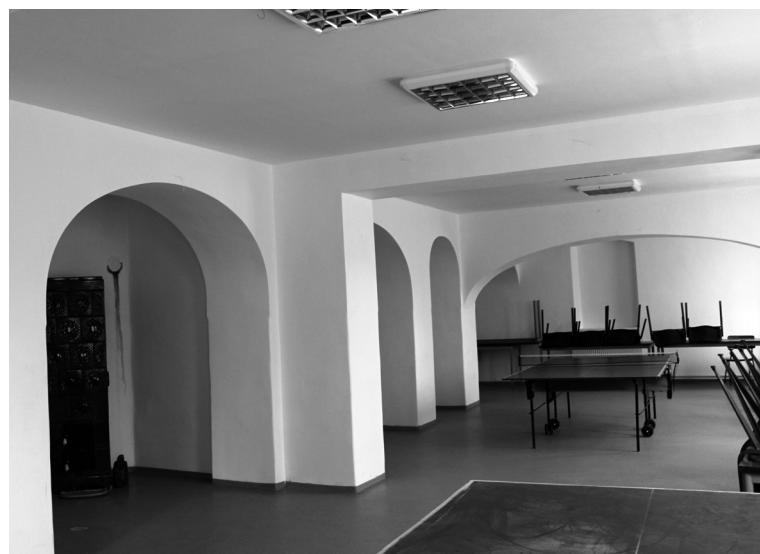
Csokalyi látogatásunk fő apropóját a tetőfödém lecserélésének a híre adta. Az ehhez szükséges pénzüsszeget a magyarországi Bethlen Gábor Alap 600 ezer forinttal tá-

mogatta, a 32 ezer lej összköltségű munkálatok hiányzó részét a székelyhídi önkormányzat finanszírozta. A régi holdfarkú cserép helyére most cserépmintás lemez került, a szarufákat megerősítették, a lécelést kicserélték.

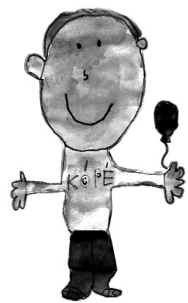
Elbírálásra vár egy újabb pályázat, amely az épület teljes felújítását célozza meg, az emeleti részben lévő egykori kántortartói lakást vendégszobákká alakítják majd át. A magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériumától várják a segítséget, ahonnan a kért 15 millió forintos kérelemre remélhetőleg márciusban megérkezik a válasz.

Egy dolog már biztos, megújul a parókia udvarán lévő első világháborús emlékmű, amit 1940-ben, az alig néhány évig tartó észak-erdélyi magyar uralom idején emeltek. Az emlékhely talapzatának egyik sarka megsüllyedt, a hősök neveit megőrkítő márványtáblát is restaurálják. A körülvevő teret térkövekkel borítják, padokat helyeznek ki. A Bethlen Gábor Alaptól erre a célra kapott 1,5 millió forintot legkésőbb augusztusig fel kell használniuk.

D. MÉSZÁROS ELEK

A felújított földszinti tér ünnepségek, rendezvények helyszínéül szolgál

Sziaztok Pajtikák!

B. ú. é. k. mindenkinek! De inkább hadd kívánjak nektek minden jót Weöres Sándor versével! Az idei tél egyelőre „kicsit” megréft minket. Hiába készítettük a kesztyűt, sálát, meleg csizmát, kabátot, nem mehetünk szánkózni, korcsolyázni, hógolyózni, hóembert építeni. Pedig én is nagyon szerettem volna! Sebaj, szerencsére a Mikulás és a Jézuska nem került el minket! Jövőre bepótoljuk! (Vagy még idén?) Már elkezdődött a farsang, a télbúcsúztatás-tavaszcvárás ideje. Persze, fura,

hogyan búcsúztatjuk a telet, amikor az messze elkerült minket. Lehet, Télapó más tájakon rázta ki a szakállát! Mi már lassan a karneválra, az álarcosbálra készülődünk. Időben kezdjétek hozzá a jelmezek tervezéséhez, elkészítéséhez. Örülnek, ha nekem is adnátok néhány jó ötletet. Rajzoljátok le elképzeléseiteket, ötleteiteket, és küldjétek el nekem! Nagyon-nagyon várom. Ja, ha a finom farsangi fánkot eszitek, gondoljatok rám is! Puszi mindenkinek,

KÓPÉ

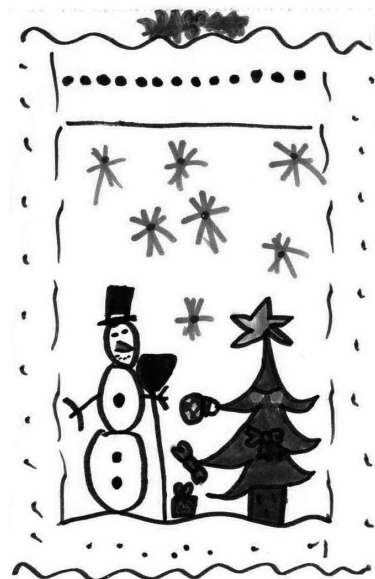

BALOGH BERNADETT-ALEXA, I. B. osztály

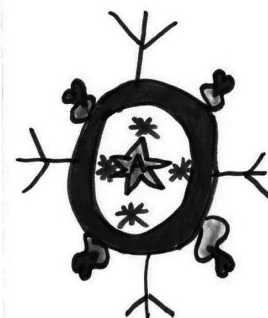
SZÜCS NATÁLIA, I. B. osztály

GOMBOS ANASZTÁZIA, I. B. osztály

TÁZI

Újévi jókívánságok

WEÖRES SÁNDOR

Pulyka melle, malac körme
 liba lába, csőre –
 Mit kívánjak mindnyájunknak
 az új esztendőre?

Tiszta jeles bizonyítványt,
 tiszta nyakat, mancsot
 nyárra labdát, fürdőruhát,
 tére jó bakancsot.

Tavasza sok rigófüttyöt,
 hóvirág harangját,
 őszre fehér új kenyeret,
 diót, szőlőt, almát.

HAMZA MÓNICA VIVIEN, III. D. osztály

TATAI RÉKA, I. B. osztály

HENDRE JÁNOS, III. D. osztály

 KOVACSINSZKI BRENDON,
 I. B. osztály

EGRESI KRISTÓF, I. B. osztály

 ZÁMBÓ NIKOLETTA,
 II. D. osztály

„Kis karácsony, nagy karácsony...” – énekelték lelkesen a III.C/step by step osztály kisdíákjai

 HORVÁTH ÉVA,
 II. E. osztály

Hegyközi huszárportya civilekkel

Az idei év első napjai nem hozták meg a „kopogós” időt. Itt-ott még hártavastagságú dér csipkedte a sáros-latyakos földes utakat, amint a cikornyás huszárok paripákon és szekereken lómozgató portyára indultak Szentjóbbról Hegyközszentmiklós irányába.

Az idei huszártévékenységeket megörökítő naplóba első bejegyzésként a szentjóbri huszárportya került. Tizenegyedik alkalommal gyűltek össze a hagyományörzők a szokásrendet megtartva, az újév első hétvégéjén.

Már péntek este megérkeztek a távolabbi helyekről a vitézcsapatok, többek között Marosvásárhelyről, Marossárpatakról, Marosszékről, Szentegyházáról, Szovátáról és Székelyudvarhelyről. Másnap csatlakoztak hozzájuk Hajdú-Bihar megyéből (Magyarország), valamint a közeli Biharvidékről és Hegyközszentmiklósról érkezett társaik.

A találkozó szervező Szentjóbri Huszár Hagományörző Egyesület nevében Zatykó István elnök és társai paroláztak székelyföldi testvéreikkel, régi ismerősként köszöntve egymást, hisz a számtalan eseményen, rendezvényen való közös részvételek során őszinte barátság szövődött közöttük.

A szentmiklósi pincesorra igyekeznek a hagyományörzők

A hosszú út fáradalmi után a helyi lakodalmas házban már izletes vacsorával várták a vendégeket.

Másnap reggel, mivel a portya napja egybeesett vízkereszt ünnepével, a hagyományörzők szabályos rendben a helyi római katolikus templom felé vették az irányt, ahol Kurila Gábor plébános tartotta a szentbeszédet. A csendre, a nyugalomra való törekvés fontosságát ecsetelte, hiszen csak így módon kerülhetünk Isten közelségébe. Időnként, figyelmünket irányítsuk embertársaink felé, mindenkor a szeretet, a segíteni akarás vezéreljen. Mindezt hivalkodás nélkül, szerénységgel tegyük, ahogyan Jézus is cselekedett földi léte során – mondta a plébános, aki egyúttal hasznosan eltöltött ténykedést kívánt a huszároknak.

A templomi együttlétet követően a lakodalmas ház környékére vonultak vissza a csapatok, hogy ott rövid szünetet tartva, rendezvén soraikat, elkezdődhessen a portya. A száznál is több hagyományörzőhöz itt csatlakoztak a „civilek”, az idén első alkalommal nyílt lehetőség szimpatizánsok, érdeklődők számára is a portyán való részvételre. Annak ellenére, hogy kissé későn harangozták be ezt az újítást, akadtak jelentkezők Nagyváradról, Budapestről, valamint a Felvidékről is.

Amint Szabó Ödön, a helyi hagyományörzők trombitása, parlamenti képviselő kürtjével gyülekezést fűjt, visszaállt a katonás rend, és ahogyan minden évben lenni szokott, a Nyulas erdő felé vették az irányt a 400 éves tölgyfánál lévő emlékhelyhez. Ahogyan végig vonultak a település utcáin, könnyen elkészíthettük a leltárt: nyolc huszár lóháton, a többiek pedig tíz szekéren ülve vágtak neki a napi kalandnak. Az emlékhelyen kopjafa áll, amit a 2007-ben megrendezett Szent Imre millenniumi emléktúrát követően állítottak. Ugyanekkor egy tölgyfacsemetét is ültettek, amely lassacskán fává cseperedik.

„Jó napot, huszárok!” – köszöntötte társait Zatykó István. „Erőt, tisztességet!” – késedelem nélkül jött a katonás, fegyelmezett válasz. Majd lazább hangvétellel köszönetet mondott a sokfelől érkezőknek a szervező, amiért ezúttal sem marad-

Gyülekező a 2007-ben állított kopjafánál a több száz éves tölgyfa alatt

tak távol, tudván azt, hogy múltunk megbecsülése, hagyományaink őrzése jövendőnk, megmaradásunk biztosítékai.

Meleg Vilmos színművész, a Nagyvárad Állami Filharmónia igazgatója Farkas Árpád és Kányádi Sándor versé formált gondolatait tolmácsolta, majd Rákóczi Lajos, a Román Lovassportszövetség fogathajtó szakbizottságának tagja Balassi Bálint sorait szavalta. A költő *Egy katonaének* című verséből kiemelt sorokat a portya jelmondatául ajánlotta: „Emberségről példát, / vitézségről formát / mindenknek ők adnak.”

A koszorúzás pillanatai alatt huszárok álltak díszőrséget, majd a magyar és a székely himnusz közös elnéklése következett. A helyszínen még időztek kicsit, tereferáltak a rég nem látott cimborák egymással, a nyirkos időben jól esett a felhőpintett kortynyi pálinka után a frissen süttött fokhagymás lángos. Majd kürtszó remegtette meg az erdő csendjét, a gyülekező jelre felsorakoztak, hogy bevonuljanak Hegyközszentmiklósról. Leginkább a lovak örültek mindennek, a sok mozgást igénylő paripák ficáncoltak a huszárok alatt. A több kilométeres útszakaszon a nótászok is felcsendültek, természetesen a katonadalok kerültek előtérbe.

Előbb a hegyközszentmiklósi termálstrand melletti tanyán szusszantak egyet, majd nekivágtak az erdő melletti sáros útnak a pincesorra célozva meg. A lovaglás és kocsikázás után jól esett a meleg ebéd, majd pedig a pincemély titkait kóstoltgatták. Késő délutánra már hideg szél csatangolt a pincék között, így szedelőzködni kezdtek, indultak vissza Szentjóbbról. A lakodalmas ház párás ablakain kiszűrődött a fény, asszonyosságok szorgoskodtak a konyhán.

Az egész napos lovaglás és szekerezés után elérkezett a számvetés ideje: beszámoló hangzott el az elmúlt évi tevékenységekről, illetve az idei teendőkről döntöttek. A huszárvatón annak rendje-módja szerint kardlappal fenekelés kísérte a ceremóniát. A közelben lakók a vacsorát követően elbúcsúztak társaiktól, míg a távolabbról érkezők vasárnap délelőtt mondtak köszönetet a szíves vendéglátásért.

D. MÉSÁROS ELEK

Visszatekintés – három kötettel bővült Wilhelm Sándor életműve

Dr. Wilhelm Sándor, a Margittán született nyugalmazott biológia szakos tanár és kutató neve mindannyiunk számára ismerős, hisz több generáció nőtt ki az iskolapadból a kezei alól, és halbiológiai tárgyú könyveivel mindannyian találkozhattunk már. Bár elviekben a békés nyugdíjas éveit élvezte egy hosszú és gazdag tanári életútja befejezéséig, de talán most aktívabb, mint valaha. Vége a teljes idejét a tudományos kutatómunkának szentelheti, így hát beszélgetésünkben kicsit visszatekintettünk a 2017-es év szakmai sikereire.

– **Megítélése szerint milyen évet zárt szakmai szempontból?**

– A 2017-es év második fele nagyon sikeresnek bizonyult számomra, hiszen egyedüli szerzőként, vagy társszerzőként három könyvet is sikerült jegyeznem. Közülük az elsőt a nyár végén jelentettük meg kedves barátommal, Harka Ákossal, a Magyar Haltani Társaság elnökével. A címe: *Halhatározó horgászoknak, halbarátoknak*. Megjelelése előtt barátaimnak, közelebbi ismerőseimnek szörnyen bűnbánó arckifejezéssel jelentettem be, hogy a váci fegyházban általánosan ismert lett a nevem. Miután hallgatóim – ki szívből, ki színből – meglehetősen megdöbbenést váltottak, megnyugtattam őket, hogy csak ar-

ról van szó, hogy a váci büntetés-végrehajtó intézetben működőtetnek egy nyomdászüzemet, ahol a magyar kormány hivatalos iratainak egy részét is nyomtatják. Mivel könyvünk kiadója a budapesti Földművelésügyi Minisztérium, ezt is ott fogják nyomtatni.

– **Minden munka során vannak kisebb-nagyobb buktatók. Melyik volt a legnagyobb nehézség, amivel szembesült?**

– A második könyvhöz sajnos szomorú emlékek is fűződnek. Az aradi Vasile Goldiș Egyetem szatmárnémeti részlegének vezetője, Gávriła Ardelean professzor elhárította, hogy térképezzük fel a Szilágyság növény- és állatvilágát, s az eredményeket egy-egy szakkönyv-

ben tegyük közzé. Ennek a tanulmánykötetnek a halakkal foglalkozó fejezetét én írtam. Mivel a rengeteg gerinctelen állatcsoportból jó néhányra a felmérésére nem talált hazai szakembert, magyarországi, nyíregyházi, debreceni, budapesti kutatókat kért fel közreműködésre, így egész jó kis nemzetközi csapat állt össze néhány éves kutatómunkára. Ez év őszére készen lett a terjedelmes anyag, már csak a megszerkesztett kötetek kinyomtatása, megjelentetése maradt hátra, amikor a professzor váratlanul elhalálozott. Megvolt az esélye, hogy kárba vessz a befektetett munkánk, ám a professzor fia vállalta, nem kis anyagi kockázattal és áldozattal a két hatalmas kötet kiadását. Azok meg is jelentek a kezdeményező halálát egy hónappal követő megemlékezésre.

– **A nehézségek mellett, mindig vannak derűs pillanatok is. Mi volt a 2017-es év legpozitívabb meglepetése?**

– Talán a legváratlanabb meglepetés az volt, amikor egy németorszá-

gi könyvkiadó (ami mellelleg az egyik legnagyobb Európában) megkeresett azzal, hogy a gödöllői egyetem könyvtárában találtak egy régebben megjelent könyvemmel, amelynek címe *Halak a természet háztartásában*, s beleegyezni kérték, hogy ők gondozzák ennek egy második kiadását? Kitalálták: beleegyeztem. Nem is gondoltam akkor, hogy mekkora terhet veszek a nyakamba. Hiszen természetes, hogy egy régebbi munkát fel kell frissíteni, egyes idejélműlt részeket kihagyni, az azóta felmutatott eredményeket bevenni, de ez csak a hab volt a tortán. A nagyobb feladatot az jelentette, hogy a kiadó csak megszerkesztett, nyomdakész kéziratot hajlandó elfogadni, aminek ráadásul a formátuma is más, mint az eredeti könyvnek. Újra kellett tehát szerkeszteni (majdnem azt mondtam, hogy újraírni) az egészet, ami önmagában nem lett volna nehéz feladat, ám a szövegbe be kellett illeszteni a rengeteg ábrát, táblázatot. Ezt egyedül nem is tudtam volna elvégezni,

profi szerkesztő segítségét kellett kérnem. Végül épp karácsony előtt jött az értesítés, hogy nyomdában van az elküldött anyag, mondhatom volna, hogy a Jézuska ajándéka lesz ez a harmadik könyv, de csak január elején kaptam kézhez belőle néhány példányt. Hogy mi lesz ennek a kiadványnak a sorsa, nem tudhatom, hiszen bekerül ugyan a nemzetközi könyvforgalomba, de olyan áron, ami kelet-európai ember számára megfizethetetlen.

– **Mit vár a 2018-as évtől, mik a szakmai tervei a jövőre nézve?**

– Csak azt sajnálom, hogy megöregedve most már nem bírom a vizet, s bennük a halakat kutatni. Különben is, ma már minisztériumi engedély kell ahhoz, hogy a kutató kifogjon vagy egy halat. Bezeg az orvhorgászoktól nem kérnem ilyet! No, de sebj, van még a tarsolyomban közöletlen anyag, már hozzá is kezdtem egy újabb könyvhöz, ami a változatosság kedvéért békákról, gőtékről szól majd. (Ha akad rá kiadó...)

VÁNYA BLANKA

Székelyhíd, mint a misztikus hely

Fekete Ibolya filmrendező vászonra vitte érmelléki felmenői történetét

Fekete Ibolya magyar–oroszlakos nyelv- és irodalomtanár, aki először a könyvkiadásban dolgozott szabadúszó szerkesztőként, majd írt néhány filmforgatókönyvet és 1989 óta dokumentum-, 1995 óta játékfilmeket rendez.

– Beszélgetésünk egy kicsit a kezdetekről: Ön a 70-es évek derekán kezdte pályafutását. Napjainkban is keveset lehet hallani hogy a filmrendezői szférában nők dolgoznának. Abban az időben, mikor még dühöngött a kommunizmus, biztosan nehezebb volt megállnia a helyét. Ez így van, vagy csak én gondolom így?

– Furcsa dolog volt ez Magyarországon, sokkal több női rendező volt, mint az általában lenni szokott az ilyen kisebb országok szakmaiban. Komoly hagyománya volt. Sokan voltak már akkor is. Mészáros Márta, Gyarmati Livia, Elek Judit, Ember Judit, biztos tudnék még mondani egyet-kettőt. Nem ez volt a probléma. Valahogy volt valami bajtársiasság, valami kollegialitás a szakmában. Kicsit mindig székélyezték az embert, elsőre mindig „persze egy nő”, meg mikor az első filmjét forgatja az ember és a stáb nézi, hogy „na mire megy ezzel a dologgal”. De ha az ember megállt a lábán, nem bántották ezért. Ennek nem volt ilyenformán jelentősége. Vadabb lett azóta. Én csak a rendszerváltás után lettem rendező, akkor kezdtem el rendezni. Úgyhogy nekem nem az volt a bajom, hogy nőként hogy állok meg a szakmában, hanem egyéb okokból. Engem az Aczél elvtárs (*Aczél György kommunista kultúrpolitikus, a Kádár-korszak szellemi életének ideológusa – szerk. megj.*) személyesen volt szíves kirúgatni a filmgyárból még rögtön az elején ’80-ban és akkor volt egy hosszabb túlélési gyakorlat, amikor semmilyen munka nem volt, de nem sikerült elirtania a filmcsinálás közeléből.

– Ennek személyes vagy szakmai okai voltak?

– Kis kiadványokat csináltam filmekből, kis reklámfüzeteket és valamelyikbe besikerült néhány olyan publikáció, ami az elvtársaknak nagyon szúrta a szemét és azt mondták hogy ez aztán túrhetetlen és kiraktak a gyárból. Rögtön aztán Szomjas György rendező – aki akkor már csinált három játékfilmet – harmadik filmjének a reklámkampányát intéztem, és akkor sokat beszélgettünk. Rögtön ahogy kitétek a szűrőmet, őbenne volt annyi bátorság meg vagányosság, hogy akkor gyakorlatilag napokkal később megkérdezte, nem akarok-e vele forgatókönyvet írni. Így lett belőlem forgatókönyvíró, s onnantól kezdve tíz éven át együtt dolgoztunk, az ő filmjeinek a forgatókönyveit írtam. Négy filmet csináltunk. Akkor aztán elmúlt ez a történet, amit mi szocializmusnak hívtunk. Onnantól kezdve el tudtam kezdeni dolgozni. Visszavettek a filmgyárba ’90-ben és el tudtam kezdeni dokumentumfilmeket készíteni és aztán játékfilmet is.

– Napjainkban már nem korlátozott a művészi szabadság. Az ön filmjei némi szocreál hangulatot keltenek, szeret visszanyúlni azokba az időkbé. Vannak olyan történetek, amelyeket szeretne vászonra vinni, de nem teheti meg?

– Nem. Ez ilyen értelemben megszűnt. Biztos vannak olyan forgatókönyvek, amelyek nem valósulnak meg, de politikai okokból biztosan nem. Egy kicsit Hollywood-szerűvé válik a filmgyártás, inkább műfaji elvárások vannak. De azóta hogy filmeket rendezek, akár dokumentumfilmet, akár játékfilmet, velem még nem történt meg, hogy a témája miatt ne tehettem volna meg. Sok akadály volt, hol ez, hol az, de cenzúra nem.

– Térjünk át az ön székelyhídi vonatkozására. Személyes kötődése is van a várossal, nem csak átutazóban van itt.

– Az utolsó játékfilmem az *Anyám és más futóbolondok a családból* az az anyám családjának történetét meséli el. Az egész familia itt élt a századfordulón, úgy értem a XIX. és a XX. század fordulóján. A vecseri hegyen volt itt egy kis verandás ház és valami kis birtokféle, talán így nem is nevezhetjük, de sző-

Fekete Ibolya egy játékfilm erejéig visszatallt gyökereihez

lő, szántó, gyümölcsös. Idevaló a család. Dédszüleimnek négy gyereke lett és ebből a nagyanyám és az ugyancsak idevaló férje, aki itt postatiszt volt, Trianon után átmentek Debrecenbe, mert a nagyapám ott dolgozott a debreceni postán. Itt mindenkinek élménye gondolom, hogy úgy jártak át Debrecenbe mint a szomszéd faluba. Oda jártak piacra, oda jártak be dolgozni. Úgyhogy Trianon után az én nagyszüleim a gyerekekkel átköltöztek, és onnantól kezdve a mama ott nőtt fel, de a gyerekkor itt volt a székelyhídi szőlőhegyen. Az anyám meséiből olyan volt, mint egy eltűnt éden.

– Mint egy misztikus hely?!

– Igen. A gyerekkori varázslatnak a helyszíne.

– Ez a film 2015-ben jelent meg. Miért csak most?

– Hosszú macera volt. Hét év munkája van ebben a filmben. Elég szerencsétlenül akkor kezdtem volna el csinálni, mikor éppen átalakult a magyar filmszakmai finanszírozás, hosszú bonyolult történet. Az előző rendszerben már kaptam volna rá pénzt, de akkor az bedőlt, várni kellett, míg az új rendszer feláll. Évek teltek el, előlről kellett kezdeni pályázni... szóval volt vele baj elég. Kicsit lassan készült az az igazság, de hogy most kezdtem el csinálni a családom történetét, az meg azt hiszem, hogy életkori kérdés is. Az embert 25 évesen kevésbé izgatja, hogy mi volt a nagypapával. Aztán telnek-múlnak az évek, és valahogy elérkezik abba a korba, amikor rájön, hogy ezzel muszáj elszámolni. Hogy mit cipel az ember a hátizsákban, hogy mi az örökség, azzal jó, ha az ember tisztában van.

– És önnek vannak lehetőségei, hogy ezeket megjelenítse.

– Nagyon furcsán működik a film. Végig megy gyakorlatilag négy generáción, tehát a dédszüleimtől kezdve, és nagyon szeretik a nézők. A DVD két kiadása is elfogyott, és mindenki jött hozzám, de voltak, akik írtak, volt, aki elküldte a saját családtörténetét. Mindenki azzal esett a nyakamba, hogy „Istenem, ez olyan, mint az én családom története”, nem pont úgy, de mégis. Mindenkit rettentően biztattam és biztatók most is, hogy szedje össze a saját családtörténetét. Mindenki írja le gyorsan, amíg a nagymamát, nagypapát meg lehet kérdezni. Először is ezek a közép-kelet európai családtörténetek halálosan izgalmasak, itt annyi minden történt a XX. században. Itt mindenkit úgy össze-visszadobált a sors, hogy szoktam mondani, nincs unalmas családtörténet itt ebben a térségben. Ezek a történetek nem kerülnek bele a történelemkönyvekbe. Hogy ez miképpen történt, hogyan éltek elődeink, hogy mi minden történt mindannyiunkkal, mindannyi-

unk szüleivel, nagyszüleivel és dédszüleivel, azt csak mi tudjuk valahogy megőrizni. Azt gondolom, hogy nem kell ehhez filmrendezőnek lenni. Mindenki bátran kérdezze meg, írja le, legyen egy kis nyoma annak, mi hogyan éltünk.

– Hogy zajlott a casting? Ön szerint sikerült a színészeknek azt megjeleníteni ami tükrözi a valóságot?

– Nagyon boldog vagyok ezekkel a szereplőkkel. Olyanok, amilyeneket szerettem volna vagy annál is jobbak. Volt válogatás, de inkább a kisebb szerepekre, a főbb szerepekre tudtam, kit szeretnék. Rögtön tudtam, hogy Básti Julit szeretném, nagyon hamar tudtam hogy Danuta Safraszkat szeretném. Gáspár Tibi és az Onodi Eszter, ők egy kicsit később, végül is Eszter az utolsó pillanatban lett meg. Nem azért, mert ne tudtam volna hogy ő nagyszerű színésznő, hanem ha az ember a családjáról készít filmet, akkor azok az arcképek vannak a fejében, akik a családi fényképeken szerepelnek. Hülye fejfel mindig azt kerestem, hogy hasonlítson. Na most az Eszter egyáltalán nem hasonlít az anyámra, mindenki más igen. Básti Juli rettenetesen hasonlít a nagyanyámra. Danuta Safraszka az öregkori édesanyám, pont ilyen volt. Gáspár Tibi pedig kiköpött a papám. Annyira, hogy mikor először megláttam beöltözve és kisminkelve, megroggott a térdem, hogy Ūristen az apám úgy velem szembe. Eszter nem hasonlított az anyámra, tehát nem jutott eszembe, de aztán rájöttem hogy hülyeség, hát nem azt kell keresni, hanem az alkata olyan, a temperamentuma és hát persze nagyszerű színésznő, aki ezt meg tudja csinálni. Nagyon sok mellékszereplő is van, akit rögtön, az elejétől kezdve tudtam. Szabó T. Annát rögtön tudtam, Csomós Marit tudtam, a többire meg kerestünk. Ilyen értelemben nekem ez nagyon személyes indítatás, ismertem ezeket az embereket, akik ebben a filmben szerepelnek, kivéve a dédszüleimet, és hát annyira elevenen éltek bennem, hogy azt kerestem hogy olyanok legyenek, és mindenki olyan.

– Nehezebb rendezni egy valós történetet?

– Mindig valóságos történetből indultam ki. Dokumentumfilmesként kezdtem, és nekem fontos is. Jobban szeretem a valódi történeketben megtalálni az esetlegesség mögött megtalálni valamit, ami általánosabb, vagy ahol a törvény dolgozik. Ez mindig jobban érdekelt, mint az, hogy leülök az íróasztal mellé, és kiagyalok valamit, ami vagy jó vagy nem. Engem az inspirál, amit látok a világban.

– Jelenleg milyen következő alkotáson dolgozik?

– Forgatókönyvön egyelőre nem, vannak ötletek, hogy minek látnék neki. Most egyelőre éjjel-nappal tanítok, majd csak egyszer vége lesz a félvnek... Székelyhídról szeretnék még valamit elmondani, mert ez nagyon fontos nekem. Valóban az elveszett paradicsom volt a mama számára. A háború után ő egyszer átjött a papával, de már nem talált semmit és akkor ő azt mondta, ő többet nem akarja látni, hogy már nincs semmi. Ő nagyon sokáig élt, és a vége felé azt mondtam neki, hogy „mama, én átmegyek és megnézem, hogy mi van”. Átjöttem, és elmagyarázta, hogy a vasúti sín mellett a második kis utacska, ami visz fel... mentem, de semmi nincs. Le lett gyalulva az egész vecseri hegy és az egész kukoricaföld. Ott látszott a templom teteje meg a kastélyból egy darabka. Bánatos szívvel mentem haza. Nem is tudtam itt forgatni ilyenformán, de máshol sem. Végigjártam úgy ahogy a Szilágyságot, hátha valahol találok egy olyan helyet. Végül aztán Magyarországon forgattuk le. Amikor először jöttem – van annak már 15–16 éve –, nagyon szomorúan nézett ki ez a hely, és meg kell mondjam, káprázatos, ahogy helyreállt. Ahogy ma Székelyhíd kinéz, az egyszerűen remek. Szívem melengető. Olyan szembeszökő a fejlődés, ahogy újra magára talál egy város. Azt nagyon jó nézni.

KALLÓ-NAGY KAMILLA

ÉR HANGJA
 HAVILAP

Székelyhíd és környéke havilapja.

Kiadja és ingyenesen terjeszti az Ér Hangja Egyesület.
 Felelős kiadó: Bérés Csaba

Nyomás: Europrint Kft., Nagyvárad

Főszerkesztő: D. Mészáros Elek

Munkatársak: Bérés Angéla, Bérés Imre, Bíró Orsolya, Csorba Roland, Forró Csaba, Juhász György, Kalló-Nagy Kamilla, Szamos Mariann, Tiponut Tibor, Ványa Blanka

Tördelés: Ferencz Csaba-Levente

ISSN 2501-1545

Szerkesztőség elérhetősége: 417435 Săcueni piața Libertății nr. 1
 e-mail: erhangja1@gmail.com, honlap: www.erhangja.ro

A kiadvány megjelenését támogatta:

Székelyhíd Város
 Polgármesteri Hivatala

NKA
 Nemzeti
 Kulturális Alap

Nemzeti
 Kulturális Alap